

A nonprofit szektor hazai irodalmából

Az alábbiakban az elmúlt két év — 1989—1990 — folyóiratcikkeiből és a megjelent könyvekből tallózunk.

DR. SZABÓ LAJOS: A MEGÚJULÓ EGYESÜLETEK MŰKÖDÉSÉNEK SZABÁLYAI.

Agrárinformációs Vállalat, Budapest, 1989.

E könyv, bevezetőjének szavával élve, az egyesülési jog gyakorlásának kézikönyve. Széles körű szakirodalom felhasználásával tisztázza az egyesülési jog fogalmi kérdéseit, ismerteti az egyesületek tevékenységének, megalakulásának, tagsági viszonyainak, szervezeti rendjének, a különböző egyesülési szervezeteknek, valamint a gazdálkodással összefüggő kérdéseknek a szabályait és az ezekhez szükséges tudnivalókat. A könyv közel 200 egyesület nevét és székhelyét is tartalmazza.

RUNDIK LAJOS: GONDOLATOK AZ „INFRASTRUKTURA ALAPÍTVÁNY” LÉTESÍTÉSÉNEK KÉRDÉSÉRŐL

Pénzügyi Szemle, 1989. július

A szerző cikkében javaslatot tesz egy infrastrukturális fejlesztéseket szolgáló alapítvány létrehozására, amely ágazatközi fejlesztéseket szolgálna. Az alapítvány tőkéje részben költségvetési forrásokból, részben a kereskedelmi bankok forrásaiból jönne létre, célja pedig az infrastrukturális területek fejlődésének elősegítése lenne.

EGRINÉ RÓNAI MÁRIA— PETTENDI ZSUZSA: ALAPÍTVÁNYOK LÉTESÍTÉSE ÉS MŰKÖDÉSE.

A Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó és a Pallas Közlöny- és Kiadványszerkesztő Igazgatóság közös kiadása, Budapest, 1990.

A könyv segítséget kíván nyújtani mindazok számára, akik alapítványokat kívánnak létrehozni. Jelleget tekintve nem csupán jogszabályok ismertetéséről van szó benne, hanem kommentárokról, értelmezésekről. Függeléke ugyanakkor ismerteti mindazokat az 1989 végéig megjelent törvényeket és rendeleteket, amelyek közvetlenül befolyásolják az alapítványok működését.

KELEN ANDRÁS: NONPROFIT SZERVEZETEK A VE- GYESGAZDASÁGBAN

Közgazdasági Szemle, 1989. 12. sz.

A cikk a nonprofit szervezetek működésének amerikai tapasztalatait ismerteti. Az ismertetés részben a közgazdasági vonatkozások szabályozási, finanszírozási oldaláról közelíti a témakört, részben pedig azokat a szociológiai okokat járja körbe, amelyek elvezetnek a modern filantrópia létrejöttéhez.

FOGARASI ILDIKÓ— HARASZTHY ÁGNES ALAPÍTVÁNYOK ÉS A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

MTA Kutatás- és Szervezetelemző Intézet.

Budapest, 1990.

A tanulmány ismerteti az alapítványok szerepét, az elmúlt években újrarendülő alapítványok — a Soros Alapítványtól a Cziffra Alapítványig — legfontosabb vonásait. Részletesen kitér az Országos Tudományos Kutatási Alap (OTKA) mint magyar grantrendszer szerepére.

FARKAS FERENC: TANULMÁNY A NONPROFIT SZERVEZET MENEDZSMENTJÉRŐL.

Vezetéstudomány, 1990. 5. sz.

A tanulmány első részében a szerző a nonprofit szervezetek angolszász értelmezésének ismertetése után figyelmét a társadalmi szolgáltatások nemzetgazdaságban betöltött szerepére irányítja. A második rész részletesen elemzi a nonprofit menedzsment jellemzőit, az üzleti világtól eltérő feladatait, és lehetőségeit.

Harsányi László

HELMUT K. ANHEIER—WOLFGANG SEIBEL (szerk.):

A HARMADIK SZEKTOR.
Összehasonlító tanulmányok a nonprofit szervezetekről, Walter de Gruyter, Berlin — New York, 1990.

A tanulmánykötet, amely a nonprofit szektor szinte minden vezető teoretikusától és számos neves kutatójától

tartalmaz írásokat, gyakorlatilag a nonprofit problematika összes aspektusát érinti. Összefoglalást ad a nonprofit szervezetek társadalmi-gazdasági szerepének magyarázatára vállalkozó politikai, szociológiai és gazdasági elméletekről. Szervezetelméleti elemzést ad a nonprofit intézményi forma kialakulásáról és működéséről, ismerteti a nonprofit szervezetek magatartásával foglalkozó elméleti és gyakorlati kutatásokat. Külön fejezetet szentel a könyv az állami és a nonprofit szektor kapcsolatának. Elemzést ad a köztük felfedezhető hatékonysági, finanszírozási és viselkedési különbségekről, vizsgálja a kormány és a nonprofit szervezetek közötti együttműködés kérdéseit, a nonprofit szolgáltatások állami finanszírozását, a nonprofit szektor állami ellenőrzését és befolyását.

Kivételes erénye a tanulmánygyűjteménynek, hogy a tematikus fejezeteket egy olyan összeállítás egészíti ki, amely kitekintést nyújt a világ különböző országaiban kialakult gyakorlatra. A nemzetközi összehasonlítás lehetőségeit elemző tanulmányt követően képet kapunk Franciaország, Svájc, Németország, Spanyolország, Japán, a fejlődő országok, sőt, Magyarország nonprofit szektoráról is.

A kötetet a két szerkesztő összefoglaló tanulmánya zárja, amely a nonprofit jelenség összehasonlító elemzésének tanulságait foglalja elméleti keretbe, s a további kutatásokhoz keresi a kiinduló pontokat.

Kuti Éva

MARTIN KNAPP

A NONPROFIT SZEKTOR ÚJ NEMZETKÖZI FOLYÓIRATA: A VOLUNTAS

Az utóbbi évtizedben jelentősen megnőtt a nonprofit szektor iránti érdeklődés. Ez szükségessé teszi a szektorra vonatkozó gondolatok, elméletek, adatok, kérdések és válaszok szélesebb körű és intézményesebb cseréjét. Ezt a nemzetközi információcserét kívánja szolgálni új folyóiratunk, a *Voluntas*, amelynek első száma 1990-ben jelent meg.

Mint alcíme (The International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations) is mutatja, a *Voluntas*, nemzetközi fórumot kíván nyújtani a nonprofit szektorral foglalkozó kuta-

tások számára. Hozzá akar járulni a különböző országokban felhalmozódott társadalomtudományi ismeretek közkinccsé válásához, a kutatókat egymástól elválasztó határok feloldásához. Ennek érdekében olyan empirikus és elméleti tanulmányokat kíván közölni, amelyek új kutatási irányokat nyitnak, új területeket tárnak fel, a meglévő ismereteket szintetizálják, vagy régebbi kutatásokat vetnek kritikai elemzés alá.

Az öntevékeny vagy nonprofit szektor vizsgálata kifejezetten interdiszciplináris társadalomtudományi megközelítést igényel. Reményeink szerint a *Voluntas* hozzájárul majd ennek az interdiszciplináris jellegnek az erősítéséhez. Ezzel nem akarjuk azt mondani, hogy a folyóirat csak interdiszciplináris kutatások eredményeit fogja közölni, bár az ezekről beszámoló cikkeket különösen szívesen fogadjuk, csak arra szeretnénk kérni közgazdász, történész, szociológus, jogász, politológus stb. szerzőinket, hogy eredményeiket más társadalomtudósok számára is érthető és továbbgondolható formában ismeressék. Különösen örülnénk az olyan tanulmányoknak, amelyek különböző tudományágakat kapcsolnak össze, vagy az egyik tudományágban született elméleteket és feltevéseket egy másik diszciplína összefüggésében tesztelik. Lényegében ugyanez érvényes az összehasonlító jellegre is. A *Voluntas* nemcsak nemzetközi összehasonlító kutatások eredményeit fogja közölni. (Ha ezzel próbálkozna, igen vékony folyóiratszámokat tudnánk csak összeállítani.) Törekszünk viszont arra, hogy a megjelentetett tanulmányok más országok olvasói számára is érthetőek és hasznosíthatók legyenek. Ha egyetlen országról szólnak is, ne legyenek partikulárisak, az alkalmazott terminológia, az elméleti háttér és az összefüggésrendszer közismert, a másutt folyó kutatásokhoz illeszkedő vagy azokat kiegészítő legyen.

Ha egy folyóirat egy olyan gyorsan fejlődő területtel foglalkozik, mint az öntevékeny szektor, mindig megvan az a veszély, hogy a témaválasztást a zűrzavarosság és a koncepció hiánya jellemzi. A *Voluntas*-nak ezért már a kezdet kezdetén nagyon világosan meg kell fogalmaznia céljait, s a továbbiakban nagyon kell ügyelnie arra, hogy híven kövesse ezeket a célokat. A folyóirat központi törekvése az, hogy segítse és bátorítsa a nonprofit szektor nemzetközi és interdiszciplináris kutatását. Szilárdan hisszük ugyanis, hogy ez nagyobb eredményekkel ke-

cséget, mint az egymástól elszigetelt részkutatások bármilyen nagy mennyisége. E cél elérése érdekében megkíséréljük a témával foglalkozó kutatók minél szélesebb körének bevonását, és a lehető legmagasabb tudományos színvonal elérését.

A megrendelésre írt és a kéretlenül beküldött tanulmányokról egyaránt a szerkesztők döntenek el, hogy azok a folyóirat profiljába vágnak-e. Amennyiben igen, úgy külső lektoroknak adják ki őket. A lektori véleményeket a nyitottság és a konstruktív kritika jegyében a szerzőknek is megküldjük.

Tudatában vagyunk annak, hogy potenciális szerzőink egy részének gondot okozhat a folyóirat angol nyelven való megjelenése. Éppen ezért a kéziratokat az angolon kívül franciául és németül is elfogadjuk, bár közölni csak angolul tudjuk. Tartalmaz viszont folyóiratunk francia és német nyelvű kiadásokat. Reméljük, hogy a nyelvek körét a későbbiekben bővíteni tudjuk majd.

Folyóiratunk minden évben kétszer, tavasszal és ősszel fog megjelenni. Tervezzük azt is, hogy valamely téma körüljárására (vagy fontosabb konferenciák alkalmából) különszámokat is megjelentetünk, esetleg vendégszerkesztők közreműködésével.

A *Voluntas* nem csak kísérlet tudományos dolgozatok közlésére vállalkozik, hanem rövidebb kutatási beszámolók és könyvek kapcsán írt eszmefuttatások publikálására is. Ezek szólhatnak tervezett vagy folyamatban lévő kutatásokról, a szektorral kapcsolatos új elgondolásokról, érdekes módszertani eljárásokról ismertethetnek friss adatokat, előzetes, de érdekesnek ígérkező kutatási eredményeket, a nonprofit szektorral kapcsolatos politikai változásokat vagy érdeklődésre számot tartó gyakorlati fejleményeket, kritikai megjegyzéseket, észrevételeket fűzhetnek mások kutatási eredményeihez. Reméljük, hogy ezek a rövidebb írások is hozzájárulhatnak majd a nemzetközi információcsere javulásához, élénk tudományos viták kialakulásához.

A szerkesztők az alábbi címen várják a folyóiratba szánt cikkeket, tanulmányokat:

HELMUT KNAPP
Personal Social Services Research Unit
Cornwallis Building
The University
Canterbury, KENT, CT2 7NF
United Kingdom

HELMUT K. ANHEIER
Department of Sociology
Rutgers University
New Brunswick,
NJ 08903
USA

A *Voluntas* a következő címen rendelhető meg:

Mike Carr
Manchester University Press
Oxford Road
Manchester M13 9PL
United Kingdom

Bemutatjuk a Non-Profit Voluntary Sector Quarterly c. folyóiratot

A nonprofit témájú legrangosabb tudományos folyóirat már 19. évfolyamát jegyzi. A kezdetekkor az önkéntesek akciókutatásairól adott híradást, és 1989-ben került sor a névváltoztatásra (ami egyben jelzi a szektor erősödését és a tevékenységével kapcsolatos koncepcionális változást is).

A folyóiratot a témával foglalkozó kutatók szervezete szponzorálja, s ez a háttér magyarázza azt is, hogy a szerkesztőségi stábjában illetve a tanácsadók között ott vannak a legjelentősebb egyetemi és nonprofit szervezetek kutatói.

A folyóirat főszerkesztője Prof Jon Van Til, Rutgers University, Conden College, aki számos könyv és szakcikk szerzőjeként egyike a téma legfőbb kutatóinak. Legutóbbi könyvében (*Mapping The Third Sector, The Foundation Center, 1988*) arra tett kísérletet, hogy felvázolja az amerikai nonprofit szektort, rendszerezve az ide tartozó intézményeket.

A folyóirat szívesen közöl szakcikkeket magyar kutatóktól is.

Címünk:
Jon Van Til, Editor-in-Chief
Nonprofit and Voluntary Sector
Quarterly
Rutgers University
Conden, NJ08102
U. S.